

SPIS TREŚCI

WSTĘP (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	11
1. ROLA ZIELENI W MIASTACH (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	13
1.1. Wpływ roślin na miejski klimat	14
1.2. Wpływ zieleni na poziom hałasu	16
1.3. Biologiczna rola zieleni	17
1.4. Rola społeczno-wychowawcza zieleni	19
1.5. Rola estetyczna zieleni	19
1.6. Rola gospodarcza zieleni	20
2. UKŁADY (SYSTEMY) ZIELENI MIEJSKIEJ I STOSOWANE STYLE (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	21
2.1. Układ plamowy	21
2.2. Układ pasmowy	22
2.3. Układ pierścieniowy	23
2.4. Układ promienisty, czyli klinowy	23
2.5. Układ kombinowany, promienisto-pierścieniowy	23
2.6. System naturalny	24
2.7. Style spotykane we współczesnej zieleni miejskiej	25
2.7.1. Styl francuski – klasyczny	25
2.7.2. Styl angielski – krajobrazowy	26
3. TERENY ŚRODOWISKOTWÓRCZE I TERENY NIENARUSZALNE W AGLOMERACJACH MIEJSKICH (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	31
4. RODZAJE TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	35
4.1. Tereny zieleni ogólnodostępnej – otwartej	35
4.1.1. Parki miejskie	35
4.1.2. Parki centralne	35
4.1.3. Parki dzielnicowe	36
4.1.4. Parki kultury i wypoczynku (tzw. parki ludowe)	38
4.1.5. Zieleńce (skwery)	38
4.1.6. Zieleń uliczna	38
4.1.7. Zieleń towarzysząca komunikacji miejskiej	40
4.1.8. Promenady	41
4.1.9. Bulwary	42
4.1.10. Lasy komunalne	42

4.1.11. Lasy podmiejskie	43
4.1.12. Zieleń izolacyjna	44
4.1.13. Pasy przeciwwiatrowe	44
4.2. Tereny zieleni o ograniczonej (kontrolowanej) dostępności	45
4.2.1. Ogrody botaniczne	45
4.2.2. Ogrody zoologiczne	46
4.2.3. Ogrody etnograficzne	47
4.2.4. Ogrody działkowe	47
4.2.5. Cmentarze	47
4.2.5.1. Cmentarze komunalne	48
4.2.5.2. Cmentarze wyznaniowe	48
4.2.5.3. Cmentarze historyczne	48
4.2.6. Parki i ogrody zabytkowe	48
4.3. Tereny zieleni towarzyszącej	49
4.3.1. Zieleń osiedlowa	49
4.3.2. Przedogródki	50
4.3.3. Ogród za domem	50
4.3.4. Place gier i zabaw	50
4.3.5. Zieleń przy wyższych uczelniach	51
4.3.6. Zieleń przy szkołach podstawowych i średnich	51
4.3.7. Zieleń przy żłobkach i przedszkolach	52
4.3.8. Zieleń towarzysząca obiektom kulturalno-społecznym	52
4.3.9. Zieleń towarzysząca budynkom administracji państwowej, centralnej i terenowej	52
4.3.10. Zieleń przy obiektach służby zdrowia i opieki społecznej	52
4.3.11. Zieleń przy obiektach kultury fizycznej	53
4.3.12. Zieleń przy obiektach techniczno-gospodarczych	53
4.3.13. Zieleń przy obiektach sakralnych	53
4.4. Place zabaw dla dzieci i młodzieży	54
4.4.1. Górki saneczkowe	54
4.5. Żywopłaty	54
4.5.1. Żywopłaty formowane (przycinane)	55
4.5.2. Żywopłaty (szpalery) sporadycznie formowane	55
4.5.3. Żywopłaty nieformowane (o naturalnym pokroju)	56
4.6. Kwietniki	57
4.7. Trawniki	57
4.8. Rośliny okrywowe	59
4.9. Tereny produkcyjne	65
4.10. Tereny zieleni wycieczkowo-wypoczynkowej	65
4.10.1. Ośrodki wypoczynkowe	65
4.10.2. Parki narodowe	66
4.10.3. Parki krajobrazowe	66
4.11. Tereny agroturystyczne	67
4.12. Normatywy obowiązujące dla zieleni miejskiej	68
5. SKAŻENIA ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	69
5.1. Czynniki naturalne	69

5.1.1.	Temperatura	69
5.1.2.	Światło	70
5.1.3.	Wilgotność	70
5.1.4.	Wiatr	72
5.1.5.	Gleba	72
5.1.5.1.	Gleby piaszczyste i zwirowate	74
5.1.5.2.	Gleby gliniaste i pylaste	74
5.1.5.3.	Gleby próchniczne	74
5.1.5.4.	Odczyn gleby	75
5.2.	Czynniki antropogeniczne	76
5.2.1.	Powietrze	76
5.2.2.	Gazy	76
5.2.2.1.	Związki siarki	76
5.2.2.2.	Tlenki azotu	77
5.2.2.3.	Związki fluoru	77
5.2.2.4.	Ozon	77
5.2.2.5.	PAN	77
5.2.2.6.	Produkty smołowe	78
5.2.3.	Pyły	78
5.2.4.	Aerozole	78
5.2.4.1.	Smog ciemny (londyński)	78
5.2.4.2.	Smog biały (kalifornijski)	78
5.2.5.	Degradacja środowiska glebowego na terenach zieleni miejskiej	79
5.2.5.1.	Sole	80
5.2.5.2.	Gazy	81
5.2.5.3.	Pestycydy	81
5.2.5.4.	Utwardzona, nieprzepuszczalna powierzchnia gleby	81
5.2.5.5.	Podwyższanie lub obniżanie poziomu gleby	82
5.2.6.	Uszkodzenia mechaniczne roślin	83
5.2.6.1.	Negatywny wpływ uzbrojenia terenu	83
5.2.7.	Zabiegi agrotechniczne wpływające na poprawę warunków życiowych dla roślin w rejonach miejsko-przemysłowych	83
6.	SIEDLISKA ŻYCIOWE ORAZ ODPORNOŚĆ DRZEW I KRZEWÓW NA WARUNKI ŚRODOWISKA MIEJSKO-PRZEMYSŁOWEGO	
	(Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	85
6.1.	Ulice	85
6.2.	Pasy zieleni przyulicznej	86
6.3.	Zieleńce, parki, ogrody i lasy komunalne	86
6.4.	Zieleń izolacyjna wokół zakładów przemysłowych	86
6.5.	Składowiska (wysypiska) odpadów komunalnych	88
6.5.1.	Czynniki kompensujące roślinom wpływ niekorzystnych warunków pogodowych na składowiskach odpadów komunalnych (Szymon Łukasiewicz)	91
6.6.	Naturalna odporność roślin na skażenia miejsko-przemysłowe	95
6.6.1.	Gatunki i odmiany najbardziej odporne	95
6.6.2.	Gatunki średnio odporne	97
6.6.3.	Gatunki i odmiany najmniej odporne	100

7. ZASADY KSZTAŁTOWANIA TERENÓW ZIELENI (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	104
7.1. Elementy kompozycji	104
7.1.1. Punkt (dominanta, koncentracja)	104
7.1.2. Linie	105
7.1.3. Płaszczyzny	105
7.1.4. Bryły	105
7.2. Podstawowe kryteria kompozycji terenów zieleni	105
7.2.1. Proporcje	105
7.2.2. Symetria	105
7.2.3. Rytm	106
7.2.4. Światło i cień	106
7.2.5. Barwa i zestawienie barw	106
7.2.6. Kontrast	106
7.2.7. Ciągi i powtarzanie motywów kompozycyjnych w pewnych odstępach	107
8. URZĄDZANIE TERENÓW ZIELENI (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	109
8.1. Możliwości poprawy warunków glebowych w silnie zdegradowanych rejonach śródmieścia	109
8.1.1. Stosowanie pojemników przenośnych na litej powierzchni betonowej lub zabrukowanej	109
8.1.2. Stosowanie pojemników stałych	110
8.1.3. Poprawianie warunków glebowych w miejscach kamienistych lub zagruzowanych bez stosowania pojemników	110
8.1.4. Poprawianie żyzności gleb żwirowatych i piaszczystych	111
8.1.5. Poprawienie żyzności ciężkich gleb gliniastych, pozbawionych górnej warstwy urodzajnej	111
8.1.6. Poprawianie warunków życiowych na glebach bagiennych	113
8.1.7. Rekompensujący wpływ wolnej, nieutwardzonej powierzchni gleby wokół drzew na ich rozwój w warunkach środowiska miejskiego (Szymon Łukasiewicz)	113
8.1.8. Możliwości otrzymywania ziemi próchnicznej na potrzeby zieleni miejskiej	115
8.1.9. Mulczowanie (ściółkowanie) terenów zieleni miejskiej za pomocą kory i zrębków drewna (Szymon Łukasiewicz)	116
8.1.9.1. Stosowanie kory	116
8.1.9.2. Stosowanie zrębków drewna	118
8.2. Kształtowanie terenu	120
8.2.1. Przygotowanie terenu	120
8.2.2. Wyznaczanie dróg i placów w terenie	121
8.3. Mała architektura parkowa	122
8.3.1. Schody	122
8.3.2. Tarasy	123
8.3.3. Akcenty dekoracyjne	123
8.4. Urządzenia wodne	123
8.4.1. Cieki wodne	124
8.4.2. Zbiorniki wodne	124
8.4.3. Brzegi zbiorników	124

8.4.4.	Fontanny	125
8.5.	Urządzenia służące do zabezpieczania powierzchni gleby	125
8.5.1.	Kraty	125
8.5.2.	Ogrodzenia	126
8.5.3.	Niskie płotki	126
8.5.4.	Konstrukcje dla pnączy	126
8.6.	Nanoszenie projektu w terenie	126
8.6.1.	Odległości sadzenia drzew i krzewów	127
8.6.1.1.	Odległości sadzenia na terenach zieleni	127
8.6.1.2.	Normy odległości sadzenia drzew i krzewów od infrastruktury miejskiej	129
8.6.2.	Przygotowanie dołów	128
8.6.3.	Podpory	129
8.6.4.	Jakość materiału roślinnego i wysadzanie roślin	129
8.6.5.	Przesadzanie starszych drzew	130
9.	KONSERWACJA TERENÓW ZIELENI (Aleksander Łukasiewicz, Szymon Łukasiewicz)	131
9.1.	Cięcia drzew i krzewów	131
9.2.	Cięcia wysadzanych drzew i krzewów	133
9.3.	Cięcia formujące	133
9.4.	Cięcia wzmacniające	135
9.5.	Cięcia prześwietlające	135
9.6.	Cięcia ograniczające rozmiary roślin	135
9.7.	Cięcia zapewniające bezpieczeństwo ludziom i pojazdom	136
9.8.	Cięcia zdrowotne – sanitarne	136
9.9.	Cięcia odmładzające	136
9.10.	Cięcia pobudzające kwitnienie	142
9.11.	Cięcia żywopłotów (gatunków zimozielonych i niezimozielonych)	142
9.12.	Cięcia drzew i krzewów iglastych	142
9.13.	Cięcia róż	143
9.14.	Pielęgnacja uszkodzeń	143
9.15.	Karczowanie drzew	143
9.16.	Usuwanie niepożądanych samosiewów	144
9.17.	Pielęgnacja drzew ulicznych	144
9.18.	Pielęgnacja bylin	144
9.19.	Pielęgnacja kwietników sezonowych	145
9.20.	Pielęgnacja trawników	146
9.21.	Okrywanie roślin	147
10.	OCHRONA ROŚLIN PRZED CHOROBYMI I SZKODNIKAMI NA TERENACH ZIELENI (Aleksander Łukasiewicz)	148
10.1.	Czynniki abiotyczne (nieinfekcyjne)	148
10.2.	Czynniki biotyczne (infekcyjne)	149
10.3.	Metody zwalczania	149
10.3.1.	Metody pośrednie	149
10.3.2.	Metody bezpośrednie	149
10.3.3.	Metody zintegrowane	151
	LITERATURA	152

